

آموزش پرستاری

دوره دوم شماره ۴ (پیاپی ۶) زمستان ۱۳۹۲ - شماره استاندارد بین المللی: ۲۳۳۲-۳۸۱۲

- مقایسه تأثیر دو روش پیام کوتاه (تعاملی و غیرتعاملی) بر تبعیت از رژیم درمانی ضد انعقاد در بیماران با دریچه

مصنوعی قلب ۱

نادیا سدری - احمدعلی اسدی نوقابی - میترا ذوالفقاری - حمید حقانی - اصغر توان

- بررسی تأثیر آموزش رژیم غذایی بر شاخص‌های آزمایشگاهی بیماران تحت درمان با همودیالیز ۱۲

حسین ابراهیمی - مهدی صادقی

- بررسی تأثیر آموزش تغذیه بر میزان تبعیت از رژیم غذایی در بیماران مزمن کلیه غیردیالیزی ۲۳

مهسا پورشعبان - زهره پارسا یکتا - محمد غلام‌نژاد - حمید پیروی

- نیازهای اطلاعاتی بیماران قلبی عروقی طی فرآیند جستجوی اطلاعات سلامت: یک مطالعه کیفی ۳۳

محمد غلامی - مسعود فلاحي خشکتاب - سادات سید باقر مداح - فضل‌اله احمدی - حمیدرضا خانکه - نسیم نادری

- بررسی وضعیت اعتیاد به اینترنت و عوامل مرتبط با آن در دانشجویان پرستاری دانشگاه‌های علوم پزشکی شهر

تهران در سال ۱۳۹۲ ۵۰

تیام کیانی - مسعود فلاحي خشکتاب - اصغر دالوندی - محمدعلی حسینی - کیان نوری

- بررسی روایی و پایایی نسخه فارسی پرسشنامه خودپنداری حرفه‌ای پرستاران (NSCQ) ۶۳

زهره بادیه پیمای جهرمی - ساره کشاورزی - ایران جهان‌بین

- بررسی مشکلات آموزش بالینی در بخش اطفال از دیدگاه دانشجویان و دانش‌آموختگان پرستاری دانشگاه علوم

پزشکی بوشهر ۷۲

فائزه جهان‌پور - احمدرضا زارعی - مریم روانی‌پور - نجمه رزازان - سمیه حسینی

- یادگیری خودراهبر در سال‌های مختلف تحصیلی و ارتباط آن با اضطراب و عزت نفس در دانشجویان پرستاری ۸۰

احمد ایزدی - معصومه برخوردار - زهرا شجاعی - مهدیه ظاهری

به نام خداوند جان و خرد
مجله آموزش پرستاری
فصلنامه علمی - پژوهشی انجمن علمی پرستاری ایران
دوره دوم - شماره ۴ (پیاپی ۶) - زمستان ۱۳۹۲

- صاحب امتیاز: انجمن علمی پرستاری ایران
- مدیر مسؤول و سردبیر: دکتر فاطمه الحانی
- مدیر اجرایی: دکتر آذر طل
- شماره پروانه انتشار وزارت ارشاد اسلامی: ۹۴/۴۸۲۳ مورخ ۹۱/۲/۲۰
- شماره استاندارد بین‌المللی: ۲۳۲۲-۳۸۱۲
- شماره بین‌المللی نشریه الکترونیکی: e-ISSN ۲۳۲۲-۴۴۲۸

• **شورای نویسندگان** (به ترتیب حروف الفبا):

- دکتر محمد اسماعیل پور بندینی، استادیار دانشکده پرستاری و پیراپزشکی گیلان
- دکتر فاطمه الحانی، دانشیار گروه پرستاری دانشگاه تربیت مدرس
- دکتر منیر انوشه، دانشیار گروه پرستاری دانشگاه تربیت مدرس
- دکتر زهره پارسا یکتا، دانشیار دانشکده پرستاری و مامایی دانشگاه علوم پزشکی تهران
- دکتر حمید پیروی، دانشیار دانشکده پرستاری و مامایی دانشگاه علوم پزشکی ایران
- دکتر محمدعلی چراغی، دانشیار دانشکده پرستاری و مامایی دانشگاه علوم پزشکی تهران
- دکتر محمدعلی حسینی، دانشیار دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی
- دکتر سیده فاطمه حق‌دوست اسکویی، استاد دانشکده پرستاری و مامایی دانشگاه علوم پزشکی ایران
- دکتر محمدرضا حیدری، استادیار دانشکده پرستاری و مامایی دانشگاه شاهد
- دکتر ناهید دهقان‌نیری، دانشیار دانشکده پرستاری و مامایی دانشگاه علوم پزشکی تهران
- دکتر ناهید رژه، دانشیار دانشکده پرستاری و مامایی دانشگاه شاهد
- دکتر سادات سیدباقر مداح، استادیار دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی
- دکتر نغمه سیدفاطمی، دانشیار دانشکده پرستاری و مامایی دانشگاه علوم پزشکی ایران
- دکتر آذر طل، دکترای آموزش بهداشت و ارتقای سلامت دانشگاه علوم پزشکی تهران
- دکتر عباس عبادی، دانشیار دانشکده پرستاری دانشگاه علوم پزشکی بقیه‌الله
- دکتر عباس عباس‌زاده، استاد دانشکده پرستاری و مامایی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی
- دکتر شهرزاد غیاثوندیان، استادیار دانشکده پرستاری و مامایی دانشگاه علوم پزشکی تهران
- دکتر علی فخرمودی، استادیار دانشکده پرستاری و پیراپزشکی سمنان
- دکتر مسعود فلاخی خشک‌ناب، دانشیار دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی
- دکتر انوشیروان کاظم‌نژاد، استاد گروه آمار زیستی دانشگاه تربیت مدرس
- دکتر عیسی محمدی، دانشیار گروه پرستاری دانشگاه تربیت مدرس
- دکتر ندا مهرداد، استادیار دانشکده پرستاری و مامایی دانشگاه علوم پزشکی ایران
- دکتر حسن ناوی‌پور، استادیار گروه پرستاری دانشگاه تربیت مدرس
- دکتر علیرضا نیکبخت نصرآبادی، استاد دانشکده پرستاری و مامایی دانشگاه علوم پزشکی تهران
- دکتر مجتبی ویس‌مرادی، استادیار دانشکده پرستاری و مامایی دانشگاه علوم پزشکی تهران
- دکتر مجیده هروی، استادیار دانشکده پرستاری و مامایی دانشگاه شاهد
- دکتر فریده یغمایی، دانشیار دانشکده پرستاری و مامایی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی

• **ویراستار انگلیسی: دکتر مجتبی ویس‌مرادی - علیرضا قریب**

• **ویراستار فارسی: دکتر فاطمه الحانی**

• **حروفچینی و صفحه‌آرایی: فرشته حیدری**

• **طراح جلد: اصغر سورانی**

• **ناشر: انجمن علمی پرستاری ایران**

• **نشانی: تهران - میدان توحید - دانشکده پرستاری و مامایی تهران**

• **کدپستی: ۱۴۱۹۷۳۳۱۷۱، صندوق پستی: ۱۴۱۹۵/۳۹۸، تلفن و نمابر: ۶۶۵۹۲۵۳۵**

• **e-mail: info@jne.ir , Website: http://jne.ir**

بررسی روایی و پایایی نسخه فارسی پرسشنامه خودپنداری حرفه‌ای پرستاران (NSCQ)

زهره بادیه پیمای جهرمی^۱، ساره کشاورزی^۲، ایران جهان‌بین^۳

چکیده

مقدمه: خودپنداری حرفه‌ای پرستاران به عنوان اطلاعات و عقایدی است که پرستاران راجع به نقش خود، ارزش‌ها و رفتارهایشان دارند. برای درک بهتر پرستاران و حل بحران پرستاری، نیاز به توسعه ابزاری اختصاصی برای اندازه‌گیری خودپنداری حرفه‌ای پرستاران وجود دارد. پرسشنامه خودپنداری حرفه‌ای پرستاران (Nurse Self-Concept Questionnaire: NSCQ) که توسط Cowin و همکاران تهیه و تنظیم شده است جهت ارزیابی خودپنداری حرفه‌ای پرستاران استفاده می‌شود. هدف از انجام این پژوهش اعتبارسنجی نسخه فارسی این پرسشنامه و آماده‌سازی آن به عنوان یک ابزار در ارزیابی خودپنداری حرفه‌ای پرستاران در جمعیت ایرانی می‌باشد.

روش: در این پژوهش مقطعی تحلیلی از نوع روان‌سنجی و اعتباریابی آزمون ۲۰۰ پرستار شاغل در بیمارستان‌های وابسته به دانشگاه علوم پزشکی جهرم در سال ۱۳۹۱ به روش سرشماری وارد مطالعه شدند و پرسشنامه خودپنداری حرفه‌ای را تکمیل نمودند. سنجش پایایی پرسشنامه به روش دو نیمه‌سازی و ضریب آلفای کرونباخ صورت گرفت. جهت سنجش روایی این پرسشنامه نیز از تحلیل عاملی اکتشاف روایی سازه و ضریب همبستگی اسپیرمن براون استفاده شد.

یافته‌ها: ضرایب همبستگی اسپیرمن براون و آلفای کرونباخ به ترتیب ۰/۸۴ و ۰/۹۷ به دست آمد. نتایج تحلیل عاملی به کمک روش مؤلفه‌های اصلی و با استفاده از چرخش اکوامکس نشان داد که این پرسشنامه دارای شش عامل عزت نفس پرستاری، ارتباطات، رهبری، دانش، مراقبت و ارتباط با همکاران می‌باشد. این عوامل بیش از ۷۶/۶۳٪ از واریانس کل را تبیین می‌کنند. روایی سازه زیرمقیاس‌های این پرسشنامه نیز با یکدیگر تأیید شد. دامنه این ضرایب از ۰/۴۱ تا ۰/۷۵ در نوسان بود و کلیه آن‌ها معنادار بودند.

نتیجه‌گیری: به طور کلی پرسشنامه خودپنداری حرفه‌ای پرستاران کوبین می‌تواند ابزاری روا و پایا در ارزیابی خودپنداری حرفه‌ای پرستاران ایرانی باشد. پیشنهاد می‌شود در مطالعات آتی محققان بر روی نمونه‌های بیشتر و گروه‌های مختلف تمرکز داشته باشند.

کلید واژه‌ها: پرسشنامه، خودپنداری، پرستاری، روایی، پایایی

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۲/۱۲/۲۷

تاریخ دریافت: ۱۳۹۲/۸/۴

۱ - مربی گروه پرستاری، دانشکده پرستاری، دانشگاه علوم پزشکی جهرم، جهرم، ایران
۲ - استادیار گروه اپیدمیولوژی، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی شیراز، شیراز، ایران (نویسنده مسؤول)
پست الکترونیکی: skeshavarz@sums.ac.ir
۳ - مربی گروه پرستاری، دانشکده پرستاری و مامایی فاطمه (س)، دانشگاه علوم پزشکی شیراز، شیراز، ایران

مقدمه

امروزه پرستاری به عنوان یک رشته مستقل در نظر گرفته می‌شود و توسعه برنامه‌های آموزش پرستاری در مقطع کارشناسی و کارشناسی ارشد تا حد زیادی وضعیت اجتماعی پرستاران را بهبود بخشیده است (۱) اما علی‌رغم تلاش‌های انجام شده کمبود شدید پرستار و ترک خدمت بالای آنان یک معضل جهانی است (۲). نتایج مطالعات گوناگون نشان داده است که در ایران نیز این مسأله وجود دارد حتی در مطالعه حریری و همکاران میل به ترک خدمت در پرستاران مورد بررسی نسبت به پرستاران خارج از ایران بیشتر بوده است (۳). در مطالعه آتش‌زاده شوریده و همکاران نیز قصد ترک خدمت پرستاران آ‌سی‌یو زیاد بود (۴). در مطالعه دیگری که به بررسی نظرات دانشجویان پرستاری نسبت به حرفه پرستاری می‌پرداخت نیز بیش از نیمی از دانشجویان پرستاری با ترک این حرفه موافق بودند و تصمیم به تغییر رشته یا انصراف از رشته پرستاری داشتند (۵).

مطالعات زیادی برای حل مسأله کمبود پرستار و به صورت اختصاصی‌تر حفظ پرستاران انجام شده که بر عوامل مهم اشتغال مانند عدم رضایت شغلی، استرس، فرسودگی شغلی و مشکل استخدام متمرکز گردیده است. این درحالی است که درک پرستاران از خود در محیط کاری پرستاری یک عامل مهم در تبیین بحران نیروی پرستاری است که برای درک بهتر بحران در این حرفه به دیدگاه جدیدی نسبت به خودپنداری حرفه‌ای پرستاران نیاز دارد (۶). در همین موضوع نتایج مطالعه Cowin و همکاران نشان داده است که خودپنداری حرفه‌ای پرستاران در مقایسه با رضایت شغلی تأثیر بیشتری در ماندن آنان در حرفه پرستاری دارد (۷). در حقیقت پرستاران باید ارزش کاری را که انجام می‌دهند و ارزش حرفه‌ای را که در آن مشغول هستند بدانند (۸).

این که هر فرد چگونه درباره خود فکر و احساس می‌کند براساس درکی است که از خود دارد. این ایده را می‌توان در زندگی کاری نیز صادق دانست که به موجب آن چگونگی درک فرد از خود حرفه‌ای، دیدگاه فرد نسبت به خود را تحت تأثیر قرار می‌دهد و با آنچه در زندگی کاری به آن دست می‌یابد ارتباط دارد (۹).

خودپنداری حرفه‌ای (professional self-concept) در صد سال گذشته یکی از نگرانی‌های علم و

دانش در حرفه‌های مختلف بوده است (۱۰) و ارتقاء آن به عنوان یک هدف مهم در آموزش و مراقبت‌های بهداشت روان، به صورت جهانی مورد تأیید قرار گرفته است که اهمیت آن در مطالعات حرفه‌های بهداشتی نیز شناخته شده است (۱۱).

خودپنداری پرستاران به عنوان اطلاعات و عقایدی است که آن‌ها راجع به نقش خود، ارزش‌ها و رفتارهایشان دارند (۱۲) و نگرشی است از تجربیاتی که باعث ارتقاء هویت حرفه‌ای فرد می‌گردد (۱۳) و در ایجاد حس حرفه‌ای گرایی و اعتبار بخشیدن به آن بسیار مهم است (۱۴). زیرا پرستاران با خودپنداری حرفه‌ای منفی حرفه پرستاری را به عنوان حرفه‌ای نارضایت بخش و غم‌انگیز توصیف می‌نمایند و شایستگی خود را نیز کمتر می‌دانند (۱) در حالی که اگر تصور فرد نسبت به حرفه‌اش مثبت باشد، از نظر روانی آمادگی بیشتری برای قبول مسؤولیت حرفه‌ای خواهد داشت (۱۵).

در حقیقت خودپنداری پرستاران به عنوان یکی از انواع خودپنداری حرفه‌ای نه تنها نشان‌دهنده درک پرستاران از صلاحیت‌های حرفه‌ای خود می‌باشد، بلکه مهارت‌های عملی که برای مراقبت از بیمار ضروری می‌باشد را نیز توصیف می‌نماید (۱۶). از این رو مهم است که پرستاران چگونه به خود نگاه می‌کنند، نگرشان نسبت به خود چیست، چه ویژگی‌هایی را دوست دارند و ارتباط آن‌ها با بیماران چگونه است (۱۷).

در حرفه پرستاری که لازم است افراد نه تنها از لحاظ علمی و عملی شایسته باشند بلکه در مراقبت از بیمار جامع‌نگر باشند و بتوانند بیمار خود را اداره نمایند، دانش مربوط به خودپنداری پرستاران برای ادامه پیشرفت و رشد این حرفه بسیار مهم خواهد بود و نیاز به توسعه ابزاری اختصاصی برای اندازه‌گیری خودپنداری حرفه‌ای پرستاران ایرانی برای درک بهتر آنان و یک راه حل احتمالی بحران کمبود پرستاری وجود دارد.

پرسشنامه‌های خودپنداری موجود نظیر پرسشنامه خودپنداری راجرز و پرسشنامه خودپنداری بک جهت سنجش خودپنداری شخصی و پرسشنامه‌های عزت نفس مانند پرسشنامه عزت نفس روزنبرگ و کوپراسمیت به منظور تعیین میزان پذیرش خود و احترام فرد به خود مورد استفاده قرار می‌گیرد در حالی که به پرسشنامه‌ای جهت بررسی خودپنداری حرفه‌ای و درک فرد از خود به عنوان یک پرستار نیاز است. پرسشنامه اختصاصی خودپنداری پرستاری (Professional Self-Concept of Nursing)

استفاده گردید. در این روش ابتدا نسخه اصلی توسط چهار مترجم مستقل به طور هم‌زمان به فارسی ترجمه شد و سپس نسخه مورد تأیید مجدداً توسط دو مترجم مستقل از مترجمان مرحله نخست به زبان انگلیسی برگردانده شد و در پایان، نسخه نهایی مورد استفاده در این مطالعه پس از بررسی و اعمال نظرات ۱۰ تن از اعضای هیأت علمی دانشکده پرستاری جهرم و شیراز از نظر روایی محتوایی و تناسب سؤالات با فرهنگ ایرانی تدوین گردید.

پرسشنامه خودپنداری حرفه‌ای پرستاران ساخته Cowin و همکاران (۲۰۰۱) شامل ۳۶ سؤال در شش بعد عزت نفس پرستاری (سؤالات ۱-۶)، مراقبت (سؤالات ۷-۱۲)، دانش (سؤالات ۱۳-۱۸)، ارتباط با همکاران (سؤالات ۱۹-۲۴)، ارتباطات (سؤالات ۲۵-۳۰) و رهبری (سؤالات ۳۱-۳۶) می‌باشد. هر یک از سؤالات به صورت مثبت بیان شده و براساس مقیاس رتبه‌ای نمره ۱ تا ۸ تعلق می‌گیرد. در مجموع نمره هر فرد از ۳۶ (کمترین) تا ۲۸۸ (بیشترین) می‌باشد که هرچه نمره بیشتر باشد خودپنداری بهتر است. قابل ذکر است که نمره کلی هر بعد براساس نمره به دست آمده در آن بعد تقسیم بر تعداد سؤالات مطرح شده در آن محاسبه می‌گردد (۱۱ و ۲۰).

جامعه آماری این پژوهش را ۲۰۰ پرستار شاغل در بیمارستان‌های وابسته به دانشگاه علوم پزشکی جهرم در سال ۱۳۹۱ تشکیل دادند که به روش سرشماری وارد مطالعه شدند و پرسشنامه خودپنداری حرفه‌ای پرستاری را تکمیل نمودند.

به جهت رعایت ملاحظات اخلاقی پژوهشگر اهداف را به واحدهای تحت مطالعه توضیح و به آنان اطمینان داد که اطلاعات محرمانه باقی می‌ماند و پرسشنامه بدون ذکر نام تکمیل می‌گردد و قبل از تکمیل پرسشنامه توسط پرستاران نیز از تک تک آنان رضایت آگاهانه برای شرکت در پژوهش اخذ گردید و اطلاعات مربوط به آن دسته از افراد که مایل به شرکت در مطالعه نبودند جمع‌آوری نگردید. به منظور تعیین پایایی پرسشنامه از روش تعیین ثبات داخلی ابزار استفاده شد. ثبات داخلی ابزار شاخصی است که نشان می‌دهد سؤالات تشکیل‌دهنده یک ابزار چه مقدار با هم مرتبط و یا همگون هستند در این روش، ابزار مورد نظر در صورتی از پایایی قابل قبول برخوردار است که ضریب آلفای کرونباخ آن ۰/۷ و یا بیشتر باشد (۲۱). همچنین بهره‌گیری از شاخص ضریب همبستگی اسپیرمن-براون ضریب پایایی پرسشنامه مذکور به روش دو نیمه‌سازی برای

این پرسشنامه به زبان‌های گوناگون ترجمه شده (۱۹ و ۱) اما براساس بررسی‌های انجام شده در سایت‌های Medlib, SID Google Scholar, IranMedex, Magiran تاکنون به زبان فارسی برگردانده نشده است و مطالعه‌ای در خصوص روان‌سنجی و ساختار عاملی این پرسشنامه در ایران صورت نگرفته است. لذا هدف مطالعه حاضر ترجمه و تعیین روایی و پایایی گونه فارسی پرسشنامه خودپنداری حرفه‌ای پرستاران و آماده‌سازی آن به عنوان یک ابزار جامع در تحقیقات مربوط به ارزیابی خودپنداری حرفه‌ای پرستاران می‌باشد.

این پرسشنامه به زبان‌های گوناگون ترجمه شده (۱۹ و ۱) اما براساس بررسی‌های انجام شده در سایت‌های Medlib, SID Google Scholar, IranMedex, Magiran تاکنون به زبان فارسی برگردانده نشده است و مطالعه‌ای در خصوص روان‌سنجی و ساختار عاملی این پرسشنامه در ایران صورت نگرفته است. لذا هدف مطالعه حاضر ترجمه و تعیین روایی و پایایی گونه فارسی پرسشنامه خودپنداری حرفه‌ای پرستاران و آماده‌سازی آن به عنوان یک ابزار جامع در تحقیقات مربوط به ارزیابی خودپنداری حرفه‌ای پرستاران می‌باشد.

این مطالعه، مطالعه‌ای مقطعی تحلیلی از نوع روان‌سنجی و اعتباریابی آزمون است که در قدم اول نسخه انگلیسی پرسشنامه خودپنداری حرفه‌ای پرستاران به فارسی تبدیل شد. جهت ترجمه نسخه انگلیسی پرسشنامه مذکور که یک پرسشنامه اختصاصی است، پس از مکاتبه با طراح آن و اخذ مجوز لازم از روش ترجمه مستقیم و معکوس (forward-backward translation)

روش مطالعه

متعامد از نوع اکوامکس (Equamax) استفاده شد. شاخص‌های آرایه شده در جدول شماره ۱ شامل آزمون کرویت بارتلت (Bartlett's Test of Sphericity) و آماره کفایت نمونه‌برداری کیزر میر الکین (-Kaiser Meyer-Olkin) می‌باشد.

از آنجایی که برای یک تحلیل عاملی مناسب در آزمون کفایت نمونه‌برداری ارزش‌های $0/7$ و بالاتر نیاز است (۲۳). یافته‌های این جدول نشان‌دهنده مقادیر معنا دار ($p < 0/001$) و مناسب ($KMO = 0/934$) جهت تحلیل عاملی می‌باشد. با تکیه بر یافته‌های معنادار این آزمون‌ها در تحلیل عوامل اکتشافی با روش تحلیل مؤلفه‌های اصلی که مقادیر ویژه آن‌ها بزرگتر از یک و معنادار بود ساختار ۶ عاملی Cowin تأیید شد که در مجموع $76/63\%$ واریانس توسط این ۶ عامل تبیین می‌شود و بیشترین مقدار واریانس تبیین شده ($49/52\%$) مربوط به عامل اول است که گویه‌های اول تا ششم را شامل می‌شود. جدول شماره ۲ بارهای عاملی، میزان اشتراک متغیرها (یا واریانس کل با میزان اشتراک عاملی متغیرها)، مقادیر ویژه و درصد واریانس تبیین شده توسط هر یک از عوامل را نشان می‌دهد. حداقل بار عاملی قابل قبول $0/5$ در نظر گرفته شده است و بر این اساس عبارات با همبستگی بالاتر از $0/5$ درون هر عامل قرار گرفتند.

همان‌گونه که در جدول شماره ۲ مشاهده می‌شود تمامی میزان اشتراک‌ها بالاتر از 63% است و بیانگر توانایی عامل‌های تعیین شده در تبیین واریانس متغیرهای مورد مطالعه است. تحلیل عاملی اکتشافی، این پرسشنامه را دارای ۳۶ گویه در ۶ عامل نشان داد که با نسخه اصلی Cowin سازگار است. تحلیل عاملی نشان داد که گویه‌های ۱ تا ۶ روی عامل اول (عزت نفس پرستاری)، گویه‌های ۷ تا ۱۲ روی عامل ششم (مراقبت)، گویه‌های ۱۳ تا ۱۸ روی عامل چهارم (دانش)، گویه‌های ۱۹ تا ۲۴ روی عامل پنجم (ارتباط با همکاران)، گویه‌های ۲۵ تا ۳۰ روی عامل دوم (ارتباطات) و ۳۱ تا ۳۶ روی عامل سوم (رهبری) بار گذاری شده‌اند. سنجش روایی سازه این پرسشنامه نیز با استفاده از ضریب همبستگی پیرسون میان زیرمقیاس‌های آن صورت گرفت و همان‌طور که در جدول شماره ۳ مشاهده می‌شود کلیه زیرمقیاس‌ها دارای همبستگی متوسط یا قوی و ارتباط معنادار با یکدیگر هستند ($p < 0/001$) و این مطلب نشان‌دهنده روایی سازه این آزمون است.

کل مقیاس و هر یک از دو نیمه برآورد شد. در حالاتی که تعداد سؤالات پرسشنامه زیاد باشد از این شاخص استفاده می‌شود (۲۲). این آزمون یک بار با گروه واحدی از آزمون شوندگان اجرا می‌شود و سپس آن را به دو نیمه تقسیم کرده به این صورت که سؤالات فرد و زوج جدا شده و سپس جهت محاسبه ضریب پایایی در این روش، همبستگی بین نیمه‌های آزمون محاسبه می‌گردد (۲۲). جهت بررسی روایی پرسشنامه مورد نظر از روش ساختار عاملی اکتشافی (Exploratory Factor Analysis) با روش تحلیل مؤلفه‌های اساسی (Principal Component Analysis) استفاده شد که مقادیر ویژه (Eigen Value) بزرگتر از یک معیار انتخاب مؤلفه‌ها بوده است. علاوه بر تحلیل عاملی جهت بررسی روایی پرسشنامه از نوعی روایی سازه (inter-item reliability) و مقایسه گروه‌های شناخته شده نیز استفاده گردید. در این روش ضرایب همبستگی پیرسون میان زیرمقیاس‌ها محاسبه می‌گردد و ضریب همبستگی $0/4$ و یا بیشتر به عنوان همبستگی مناسب در نظر گرفته می‌شود. کلیه تحلیل‌ها توسط نرم‌افزار SPSS v.19 صورت گرفت.

یافته‌ها

در مطالعه حاضر مجموعاً ۲۰۰ پرستار شرکت کردند که میانگین سن و سابقه کار آن‌ها به ترتیب $32 \pm 1/5$ و $7/82 \pm 6/35$ بود. بیشتر آن‌ها مؤنث ($61/9\%$) و متأهل ($81/2\%$) بودند. 92% پرستاران مدرک کارشناسی پرستاری داشتند. در بررسی پایایی پرسشنامه، از روش ثبات داخلی ابزار و محاسبه ضریب آلفای کرونباخ برای کل پرسشنامه و همچنین در هر یک از ابعاد به طور جداگانه استفاده شد. براساس یافته‌های مطالعه ضرایب آلفای کرونباخ برای کل پرسشنامه $0/97$ و در ابعاد خودپنداری پرستاری $0/96$ ، دانش $0/91$ ، مراقبت $0/91$ ، رهبری $0/91$ ، ارتباط با همکاران $0/92$ و ارتباطات $0/94$ برآورد شد. همچنین با بهره‌گیری از شاخص ضریب همبستگی اسپیرمن - براون ضریب پایایی به روش دو نیمه‌سازی برای کل مقیاس $0/84$ و برای نیمه اول و دوم به ترتیب $0/96$ و $0/95$ برآورد شد. جهت بررسی روایی پرسشنامه خودپنداری حرفه‌ای، روش تحلیل عاملی اکتشافی به کار گرفته شد و برای تحلیل عوامل این پرسشنامه روش تحلیل مؤلفه‌های اصلی و روش چرخش

جدول ۱- آماره KMO و نتایج آزمون کفایت نمونه‌برداری کروییت بارتلت

آماره کفایت نمونه‌برداری (KMO)		۰/۹۳۴
آزمون کروییت بارتلت	آماره کای دو	۶۵۱۹/۹۲
	درجه آزادی	۶۳۰
	p-value	$p < ۰/۰۰۱$

جدول ۲- بارهای عاملی چرخش یافته، میزان اشتراک، ارزش‌های ویژه و درصد واریانس تبیین شده توسط عوامل

عوامل استخراج شده	گوینه	عامل ۱	عامل ۲	عامل ۳	عامل ۴	عامل ۵	عامل ۶	میزان اشتراک
عزت نفس پرستاری	۱	۰/۷۸۰						۰/۸۳۴
	۲	۰/۸۳۹						۰/۸۹۱
	۳	۰/۸۵۰						۰/۸۹۰
	۴	۰/۷۸۱						۰/۷۷۸
	۵	۰/۸۲۷						۰/۸۸۲
	۶	۰/۷۰۰						۰/۷۶۲
مراقبت	۷					۰/۷۷۱		۰/۷۵۷
	۸					۰/۸۳۷		۰/۸۱۵
	۹					۰/۵۳۴		۰/۷۲۸
	۱۰					۰/۶۶۱		۰/۷۱۶
	۱۱					۰/۵۱۲		۰/۷۵۹
	۱۲					۰/۵۵۰		۰/۶۲۶
دانش	۱۳				۰/۵۹۲			۰/۷۳۲
	۱۴				۰/۷۰۵			۰/۸۲۷
	۱۵				۰/۷۰۹			۰/۷۹۰
	۱۶				۰/۶۹۹			۰/۷۴۷
	۱۷				۰/۵۳۹			۰/۶۶۶
	۱۸				۰/۶۸۳			۰/۷۶۶
ارتباط با همکاران	۱۹					۰/۶۶۶		۰/۷۴۴
	۲۰					۰/۵۴۸		۰/۷۳۱
	۲۱					۰/۵۶۷		۰/۷۲۲
	۲۲					۰/۷۰۰		۰/۸۱۲
	۲۳					۰/۷۲۵		۰/۸۲۶
	۲۴					۰/۶۱۰		۰/۷۱۴
ارتباطات	۲۵		۰/۷۷۳					۰/۸۱۱
	۲۶		۰/۵۸۸					۰/۶۶۵
	۲۷		۰/۷۴۰					۰/۷۸۷
	۲۸		۰/۷۴۷					۰/۷۹۰
	۲۹		۰/۷۳۸					۰/۸۳۱
	۳۰		۰/۷۱۹					۰/۸۱۴
رهبری	۳۱			۰/۷۰۶				۰/۶۷۰
	۳۲			۰/۷۵۴				۰/۷۵۹
	۳۳			۰/۸۱۹				۰/۷۷۰
	۳۴			۰/۷۸۷				۰/۷۶۷
	۳۵			۰/۷۵۱				۰/۶۵۸
	۳۶			۰/۷۶۵				۰/۷۵۲
ارزش ویژه		۱۷/۸۳	۳/۷۱	۲/۴۷	۱/۵۴	۱/۱۴	۱/۰۸	
درصد واریانس تبیین شده		۴۹/۵۲	۱۰/۳۲	۶/۸۷	۴/۲۶	۳/۱۷	۲/۴۹	
درصد تراکمی واریانس تبیین شده		۴۹/۵۲	۵۹/۸۴	۶۶/۷۱	۷۰/۹۷	۷۴/۱۴	۷۶/۶۳	

جدول ۳- همبستگی هر یک از عوامل خودپنداری حرفه‌ای پرستاران با یکدیگر

عامل	عزت نفس پرستاری	مراقبت	دانش	ارتباط با همکاران	ارتباطات	رهبری
عزت نفس پرستاری	۱					
مراقبت	*.۰/۶۷	۱				
دانش	*.۰/۷۴	*.۰/۷۵	۱			
ارتباط با همکاران	*.۰/۵۹	*.۰/۶۷	*.۰/۶۶	۱		
ارتباطات	*.۰/۴۳	*.۰/۷۰	*.۰/۶۵	*.۰/۷۵	۱	
رهبری	*.۰/۴۱	*.۰/۵۰	*.۰/۵۳	*.۰/۶۲	*.۰/۴۹	۱

*.۰/۰۰۱ < p

بحث

به طور کلی پرستاران نقش مهمی در بخش بهداشت و درمان هر ملت بر عهده دارند از این رو رفاه افراد شاغل در حرفه پرستاری باید از اولویتهای هر کشور باشد. در کشورهای توسعه یافته با انجام تحقیقات، راههای زیادی برای حفظ رفاه پرستاران ایجاد کرده‌اند.

مفهوم خودپنداری پرستاران نقش مهمی در درک افراد شاغل در حرفه پرستاری برعهده دارد و از آنجا که ایران از کشورهای در حال توسعه می‌باشد و از نظر فرهنگی، اجتماعی و ... تفاوت‌هایی با دیگر کشورها دارد، نیاز به درک اهمیت خودپنداری پرستاران ایرانی وجود دارد. این در حالی است که معمولاً نتایج حاصل از مطالعات انجام شده در کشورهای توسعه یافته را بدون ارزیابی اعتبار آن مطالعات در فرهنگ ایرانی پذیرفته و به کار می‌گیرند.

در این مطالعه پرسشنامه ۳۶ گزینه‌ای خودپنداری حرفه‌ای پرستاران که به ابتکار Cowin در سال ۲۰۰۱ تدوین شده است به زبان فارسی ترجمه، و روایی و پایایی آن مورد بررسی قرار گرفت. نتایج حاصل از روایی محتوا نشان داد که روند مورد استفاده در فارسی‌سازی این پرسشنامه روندی صحیح و منطقی بوده است و محتوای فارسی نه تنها با نسخه اصلی همخوانی زیادی دارد، بلکه برای جامعه هدف واضح، روشن و رساست.

پایایی یک آزمون به مفهوم تکرارپذیر بودن آن است که توسط روش‌های مختلفی سنجیده می‌شود (۲۴). در این مطالعه جهت سنجش پایایی از روش بررسی ثبات درونی و روش دو نیمه کردن استفاده شد. در تعیین ثبات درونی از ضریب آلفای کرونباخ و در روش دو نیمه کردن سؤالات زوج یک آزمون و سؤالات فرد آزمون دیگر در نظر گرفته شدند و پس از آن با استفاده از روش اسپیرمن-

براون ضریب پایایی محاسبه شد. ضرایب آلفا کرونباخ و اسپیرمن- براون به ترتیب برابر با ۰/۹۷ و ۰/۸۴ بود که نشان‌دهنده پایایی بسیار مطلوب این پرسشنامه بود. این یافته‌ها با نتایج سایر مطالعات همخوانی داشت (۱۹، ۱۱ و ۱). این ضرایب از موارد مشابه در مطالعاتی که در نیجریه و چین انجام شده است بزرگتر بود (۱۹ و ۱). ضریب آلفای کرونباخ در مطالعه حاضر برای کلیه عوامل، دامنه‌ای از ۰/۹۱ تا ۰/۹۴ داشت در حالی که این ضرایب در مطالعه Onyiezugbo و Nwafor در نیجریه دامنه‌ای از ۰/۷۰ تا ۰/۷۵ داشت و در مطالعه صورت گرفته در چین توسط Cao و همکاران از ۰/۸۳ تا ۰/۸۸ گزارش شده است (۱۹ و ۱).

در این مطالعه جهت بررسی ساختار عوامل از روش تحلیل عاملی اکتشافی استفاده شد. تحلیل عوامل با روش‌های مختلف چرخش عوامل، ۶ عامل را استخراج نمود که ۷۶/۶۳٪ از واریانس را تبیین می‌کند. این عوامل شبیه به نسخه اصلی آن عبارتند از: عزت نفس پرستاری، ارتباطات، رهبری، دانش، ارتباط با همکاران و مراقبت. بیشترین بار عاملی مربوط به عامل اول (عزت نفس پرستاری) و کمترین مربوط به عامل ششم (مراقبت) است که با یافته‌های Cowin مبنی بر استخراج ۶ عامل شباهت داشته است (۹). ساختار عاملی پرسشنامه طراحی شده توسط Cowin در کشورهای نیجریه و چین نیز مورد بررسی قرار گرفت. نتایج حاصل از ساختار عاملی مطالعه حاضر شبیه به نسخه اصلی پرسشنامه طراحی شده توسط Cowin در سال ۲۰۰۱ و همچنین مشابه مطالعات Onyiezugbo و Nwafor در نیجریه و Cao و همکاران در چین است اما شباهت بیشتری به مطالعه Cao در چین دارد (۱۹ و ۱). Onyiezugbo و Nwafor با نمونه‌ای ۱۷۰ نفری در نیجریه پرسشنامه خودپنداری حرفه‌ای Cowin را ابزاری

نشده است. بنابراین جهت تأیید نتایج، انجام مجدد پژوهش در آینده در نمونه‌های بزرگتر و با استفاده از پرستاران شاغل در سایر نقاط ایران و همچنین بررسی پایایی غیرهم‌زمان در این مطالعات در رفع این محدودیت‌ها پیشنهاد می‌گردد.

نتیجه‌گیری

نتیجه نهایی این که نسخه فارسی پرسشنامه خودپنداری حرفه‌ای پرستاران دارای روایی و پایایی مناسبی جهت استفاده در تحقیقات در زمینه خودپنداری حرفه‌ای در جمعیت ایرانی می‌باشد. با توجه به هم‌خوانی بالای نسخه فارسی با نسخه اصلی آن، با اطمینان بالا می‌توان از آن به عنوان یک ابزار اندازه‌گیری مناسب در سنجش خودپنداری حرفه‌ای پرستاران استفاده کرد. همچنین سادگی و مدت زمان کوتاه جهت پاسخ‌دهی به سؤالات از دیگر ویژگی‌های مناسبیت این ابزار است.

تشکر و قدردانی

از کلیه پرستاران دانشگاه علوم پزشکی جهرم که در اجرای این پژوهش ما را یاری کردند تشکر و قدردانی می‌شود.

بسیار معتبر و پایا گزارش کرده‌اند (۱۹). علاوه بر این Cao و همکاران نیز روایی و پایایی این پرسشنامه را روی ۱۰۱۷ پرستار در چین آزمون کرده‌اند و ضرایب پایایی و روایی عوامل را در سطحی بالا گزارش کردند (۱). روایی سازه آزمون در مطالعه حاضر توسط ضریب همبستگی بین خرده مقیاس‌ها تعیین شد که همان‌طور که پیش‌تر در جدول شماره ۳ نشان داده شد تمامی ضرایب همبستگی بین خرده مقیاس‌ها معنادار بوده و دامنه‌ای از ۰/۴۱ تا ۰/۷۵ داشتند و این موضوع دال بر روایی سازه آزمون می‌باشد و این نتایج با یافته‌های سایر مطالعات سازگار است (۱۹و۱). Cao این ضرایب را بین ۰/۶۴ تا ۰/۹۱ و Onyiezugbo از ۰/۳۰ تا ۰/۶۳ گزارش کرده‌اند.

این هم‌خوانی‌ها بدین معناست که این پرسشنامه از دقت در اندازه‌گیری و پایایی کافی برخوردار است و سؤالات مطرح شده در پرسشنامه به خوبی معرف حیطه وسیع خودپنداری حرفه‌ای است.

مطالعه حاضر دارای دو محدودیت است اول این که تعمیم‌پذیری یافته‌های این پژوهش ممکن است به این دلیل که نمونه‌ها صرفاً از پرستاران شاغل در بیمارستان‌های جهرم انتخاب شده‌اند و اکثر نمونه‌ها زن بودند محدود باشد و دوم این که در پژوهش حاضر بررسی پایایی غیرهم‌زمان با استفاده از روش بازآزمایی بررسی

منابع

- 1 - Cao X, Liu X, Tian L, Guo Y. The reliability and validity of the Chinese version of nurses' self-concept questionnaire. *Journal of Nursing Management*. 2013; 21(4): 657-667.
- 2 - Lu H, While AE, Barriball KL. Job satisfaction and its related factors: A questionnaire survey of hospital nurses in Mainland China. *International Journal of Nursing Studies*. 2007; 44(4): 574-588.
- 3 - Hariri G, Yaghmaei F, Zagheri Tafreshi M, Shakeri N. Assessment of some factors related to leave in nurses and their demographic characters in educational hospitals of Shahid Beheshti University of Medical Sciences. *Journal of Health Promotion Management*. 2012; 1(3): 17-27.
- 4 - Atashzadeh Shorideh F, Ashktorab T, Yaghmaei F, Alavimajd H. Association of ICU nurses' demographic characteristics and moral distress. *Iranian Journal of Ethics and Medical History*. 2013; 5(7): 66-77.
- 5 - Harerian HR, Aghajanloo A, Jabare R. Zanzan Nursing students' viewpoints about the nursing profession and the reasons for leaving. *Journal of development of Medical Education*. 2009; 2(2): 1-8.

- 6 - Milisen K, Abraham I, Siebens K, Darras E, Dierckx de Casterlé B. Work environment and workforce problems: a cross-sectional questionnaire survey of hospital nurses in Belgium. *International Journal of Nursing Studies*. 2006; 43(6): 745-754.
- 7 - Cowin LS, Johnson M, Craven RG, Marsh HW. Causal modeling of self-concept, job satisfaction, and retention of nurses. *International Journal of Nursing Studies*. 2008; 45(10): 1449-1459.
- 8 - Bonaldi-Moore L, MBA M. Professionalism in Nursing. *Nevada RNFormation*. 2009; 18(1).
- 9 - Cowin L. Measuring nurses' self-concept. *Western Journal of Nursing Research*. 2001; 23(3): 313-325.
- 10 - Arthur D, Randle J. The professional self-concept of nurses: a review of the literature from 1992-2006. *Australian Journal of Advanced Nursing*. 2007; 24(3): 60-64.
- 11 - Cowin LS, Hengstberger-Sims C. New graduate nurse self-concept and retention: A longitudinal survey. *International Journal of Nursing Studies*. 2006; 43(1): 59-70.
- 12 - Takase M, Kershaw E, Burt L. Does public image of nurses matter? *Journal of Professional Nursing*. 2002; 18(4): 196-205.
- 13 - Kelly S, Courts N. The professional self-concept of new graduate nurses. *Nurse education in practice*. 2007; 7(5): 332-337.
- 14 - Secrest JA, Norwood BR, Keatley VM. "I Was Actually a Nurse": The Meaning of Professionalism for Baccalaureate Nursing Students. *Journal of Nursing Education*. 2003; 42(2): 77-82.
- 15 - Joolae S, Mehrdad N, Bohrani n. Evaluation of nursing students to nursing profession and reasons for leaving the nursing profession. *Journal of Nursing Research*. 2006; 1(1): 21-28.
- 16 - Milisen K, De Busser T, Kayaert A, Abraham I, Dierckx de Casterlé B. The evolving professional nursing self-image of students in baccalaureate programs: a cross-sectional survey. *International Journal of Nursing Studies*. 2010; 47(6): 688-698.
- 17 - Mlinar S, Tusak M, Karpljuk D. Self-concept in intensive care nurses and control group women. *Nursing Ethics*. 2009; 16(3): 328-339.
- 18 - Arthur D. Measurement of the professional self-concept of nurses: developing a measurement instrument. *Nurse Education Today*. 1995; 15(5): 328-35.
- 19 - Onyiezugbo E, Nwafor C. Construct validation of nurses' self-concept questionnaire in Nigeria. *European Journal of Social Sciences*. 2010; 15(4): 467-474.
- 20 - Cowin LS, Craven RG, Johnson M, Marsh HW. A longitudinal study of student and experienced nurses' self-concept. *Collegian: Journal of the Royal College of Nursing Australia*. 2006; 13(3): 25-31.
- 21 - Jones G, Benes K, Clark T, Denham R, Holder M, Haynes T, et al. The Polycystic Ovary Syndrome Health-Related Quality of Life Questionnaire (PCOSQ): a validation. *Human Reproduction*. 2004; 19(2): 371-7.
- 22 - Saif AA. Educational measurement, assessment and evaluation. Tehran: Doran Press; 2004.
- 23 - Houman H. Multivariate data analysis in behavioral research. Tehran: Parsa pub; 2001.
- 24 - Kaplan R, Saccuzzo D. Psychological testing: Principles, applications, and issues: Cengage Learning; 2012.

Determination of the reliability and validity of the Persian version of nurses' self-concept questionnaire (NSCQ)

Badiyepeymaye Jahromi¹ Z (MSc.) - Keshavarzi² S (Ph.D) - Jahanbin³ I (MSc.).

Abstract

Introduction: Professional self-concept of nurses is as information and ideas that nurses have about their roles, values and behaviors. For better understanding of nurses and solve the crisis of nursing, there is a need to develop specific instrument for measuring Professional self-concept of Nurses. NSCQ (Nurse Self-Concept Questionnaire) which has been developed by Cowin is used to evaluate the professional self-concept of nurses. The present study aimed to determine the reliability and validity of the Persian version of this questionnaire and prepare it as an instrument for evaluating the professional self-concept of the Iranian nurses.

Method: In this cross sectional-analytic study of psychometric and validation of testing 200 nurses working at Jahrom University of Medical Sciences based on census method, completed the professional self-concept questionnaire. The reliability of the questionnaire was determined using split-half as well as Cronbach's alpha coefficients, exploratory factor analysis, and inter-item reliability and Spearman Brown correlation coefficient.

Results: Spearman Brown correlation coefficient and Cronbach's alpha were 0.84 and 0.97, respectively. Exploratory factor analysis through principle components method and equamax rotation demonstrated that the questionnaire contained six elements, including nursing self-esteem, communication, leadership, knowledge, care, and staff relations. These elements clarify more than 76.63% of the total variance. Inter-item reliability of the questionnaire subscales was also confirmed. These coefficients ranged from 0.41 to 0.75 and were all significant.

Conclusion: In conclusion, the questionnaire of nursing professional self-concept of Cowin could be used as a valid and reliable instrument for evaluating the Iranian nurses' professional self-concept. Considering greater sample size and different groups of people are suggested in future research.

Key words: Questionnaire, self-concept, nursing, validity, reliability

Received: 26 October 2013

Accepted: 18 March 2014

1 - Instructor, Department of Nursing, School of Nursing, Jahrom University of Medical Sciences, Jahrom, Iran

2 - Corresponding author: Assistant professor of Biostatistics, Department of Epidemiology, School of Health, Shiraz University of Medical Sciences, Shiraz, Iran

e-mail: skeshavarz@sums.ac.ir

3 - Instructor, Department of Nursing, Fatemeh (PBUH) School of Nursing & Midwifery, Shiraz University of Medical Sciences, Shiraz, Iran

- Comparison of the effect of two types of short message service (interactive and non-interactive) on anticoagulant adherence of patients with prosthetic heart valves.....11

Sedri N (B.Sc) - Asadi Noughabi AA (MSc.) - Zolfaghari M (Ph.D) - Haghani H (MSc.) - Tavan A (B.Sc).

- The effect of dietary regimen education on the laboratory variables in hemodialysis patients ..22
Ebrahimi H (Ph.D) - Sadeghi M (MSc.).

- The effect of nutrition training on food diet adherence in non-dialysis chronic kidney patients32
Pourshaban M (MSc.) - Parsayekta Z (Ph.D) - Gholamnezhad M (MSc.) - Peyravi H (Ph.D).

- Information needs of patients with cardiovascular disease in health information seeking process: A qualitative study49

Gholami M (MSc.) - Fallahi Khoshknab M (Ph.D) - Seyed Bagher Madah S (Ph.D) - Ahmadi F (Ph.D) - Khankeh HR (Ph.D) - Naderi N (MD).

- Internet addiction and its related factors among nursing students in Tehran University of Medical Sciences in 2013.....62

Kiany T (MSc.) - Fallahi Khoshknab M (Ph.D) - Dalvandi A (Ph.D) - Hosaini MA (Ph.D) - Nourozi K (Ph.D).

- Determination of the reliability and validity of the Persian version of nurses' self-concept questionnaire (NSCQ)71

Badiyepemaye Jahromi Z (MSc.) - Keshavarzi S (Ph.D) - Jahanbin I (MSc.).

- Nursing students' views on problems in clinical education in the pediatric ward in Bushehr University of Medical Sciences.....79

Jahanpour F (Ph.D) - Zarei A (B.Sc) - Ravanipour M (Ph.D) - Razazan N (B.Sc) - Hoseini S (B.Sc).

- Self-Directed learning readiness in baccalaureate nursing students in different academic years and its relationship with anxiety and self-esteem89

Izadi A (Ph.D) - Barkhordari M (MSc.) - Shojai Z (B.Sc Student) - Zaheri M (B.Sc Student).